

Vprašanja glede na okoliščine

Pristopi k postavljanju vprašanj se glede na okoliščine lahko nekoliko razlikujejo; pri tem gre bodisi za cel razred, manjšo skupino ali za posameznega učenca.

Cel razred

Poskrbeti, da so zaposleni vsi učenci, utegne biti zahtevno. Da bi obvladali dinamiko celega razreda, je pomemben nadzor nad procesom postavljanja vprašanj, kar dosežete s tem, da

- ste vsestranski,
- preusmerjate vprašanja, tako da nanja odgovarja več učencev,
- povzimate odgovore, da bo razred še naprej osredotočen,
- natančno pojasnite svoja pričakovanja glede tega, kakšni so primerni načini odgovaranja na vprašanja.

Manjša skupina

Učenje v manjših skupinah ponuja učencem več možnosti za oblikovanje njihovih spretnosti pri postavljanju vprašanj in odgovarjanju nanja. V teh okoliščinah lahko učitelj porazdeli vprašanja bolj enakomerno in si vzame čas, da učencem z uvodnim pogovorom pomaga pri pojasnjevanju zamisli. Učitelj se tudi lažje odmakne od bolj nadzorne vloge in lažje spodbuja učence, da odgovarjajo drug drugemu. Učenci potrebujejo priložnosti, da z razpravami in s skupinskim posvetovanjem sami vodijo učenje v manjših skupinah. Ko učenci drug drugemu postavljajo vprašanja o tem, kar se učijo, lahko to vzbudi razmišljanje na višji ravni.

Posamezen učenec

Individualni razgovori med učiteljem in učencem zagotavljajo odlične možnosti tako učencu, da razmišlja o svojem učenju, kot tudi učitelju, da spremlja njegovo učenje. Vprašanja morajo biti skrbno oblikovana, tako da učenec tega ne občuti kot zasliševanje. V teh okoliščinah je treba na postavljanje vprašanj in odgovarjanje nanja gledati kot na skupno odgovornost učitelja in učenca.

Spodbujanje vprašanj in odgovorov

Pomembno je, da natančno pojasnite svoja pričakovanja glede aktivnega postavljanja vprašanj s strani učencev. En pristop je ta, da skupaj z njimi sestavite preglednico, v katero boste zapisali načine obnašanja, povezane z razredno kulturo, ki ceni vprašanja. V zvezi z iztočnicama *Vprašanjem naklonjen razred je / ni ...* učenci napišejo izjave o svojih prepričanjih in vrednotah.

Vprašanjem naklonjen razred je razred, v katerem

- se spodbujajo različni odgovori na neko vprašanje,
- učenci gradijo na odgovorih drug drugega,
- so učenci kritični do odgovora ali mu oporekati,
- učenci ustvarjajo vprašanja za razprave.

Vprašanjem naklonjen razred ni razred, v katerem

- se odgovori učencev na vprašanja zatirajo,
- so le učitelji tisti, ki postavljajo vprašanja,
- učenci raje zrecitirajo odgovor na vprašanje, kakor da bi o njem razpravljali.

Način, kako učitelji spodbujajo in sprejemajo odgovore učencev na vprašanja, posreduje zelo jasna sporočila o njihovih pričakovanjih v zvezi z učenjem učencev in razredno kulturo. Če je namen postavljanja vprašanj razprava, potem usmerjanje učencev k vnaprej določenim odgovorom onemogoča vnikanje odprtih vprašanj. Ko učenci menijo, da učitelj pričakuje (ali ceni) čisto določen odgovor, jih to utegne odvrniti od tega, da bi na vprašanja odgovarjali iskreno.

Kako ravnati z odgovori učencev

V naslednjem primeru učitelj s svojimi odgovori zoži odprto vprašanje v zaprto vprašanje s tem, da pričakuje vnaprej določen odgovor.

Primer:

Učitelj: *Kaj nam odvzame vojna?*

Učenec: *Ljubezen.*

Učitelj: *Da, dobro.*

Učenec: *Lahko nam odvzame življenje.*

Učitelj: *Življenje zagotovo.*

Učenec: *Odvzame nam svobodo.*

Učitelj: *Da, o tem smo že nekaj slišali. Vendar poiščimo še kak primer, ki bolje opiše bistvo zgodbe.*

Učenec: *Odvzame nam identiteto.*

Učitelj: *Dobro, a nisem mislil tega. Namignil ti bom. Česa glavni junak ni imel?*

Učenec: *Ljubezni.*

Učitelj: *Deloma.*

Učenec: *Otroštva in ljubezni.*

Učitelj: *Otroštva. Ta odgovor mi je všeč.*

Strategija	Opis	Uporaba
demonstrirajte zavzeto poslušanje	Učencem pokažite, da se zanimate za njihove odgovore.	Uporabite neverbalne znake, kot so izraz na obrazu, kimanje, očesni stik, sedenje v ospredju.
podkrepite vprašanje	Uporabite dodatna vprašanja, ki spodbujajo pojasnilo, razširitev ali dopolnitev odgovora. Spodbujajte učence, da vam ponudijo vrsto odgovorov na eno vprašanje.	<i>Ali ima kdo drugačno mnenje?</i> <i>Ali bi nam lahko povedal malce več o tej zamisli?</i> <i>Ali lahko ponudiš dokaz, ki bi podprl tvoje stališče?</i>
dopustite dovolj časa za odgovor	Navadite se, da vam trenutki tišine ne bodo neprijetni, in omogočite čim več časa za odgovor. Učencem povejte, zakaj čakate.	Uporabite pritrdilne neverbalne znake (kot je kimanje), ki kažejo vašo zavzetost in zagotavljajo spodbudo.
čim bolj zmanjšajte svoj odziv	Potrdite odgovore učencev, a se izognite pretirani hvali, ki bi utegnili utišati alternativne odgovore.	<i>To je zanimivo stališče.</i> <i>Ja, to je en pogled.</i> <i>Ali lahko kdo k temu še kaj doda?</i> <i>Hvala za to misel.</i>